

Selecția autorilor și a textelor: Macovei Florentina

Redactor de carte: Cristian Fulaș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Literatura română pentru copii : lecturi școlare : clasele I-IV /
selecția

autorilor și a textelor: Macovei Florentina. - Padea : Lizuka

Educativ,

2013

ISBN 978-606-93438-9-0

I. Macovei, Florentina (antolog.)

821.135.1-93-822(075.33)

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Editurii

Lizuka Educativ

Reproducerea în întreg sau parțial a acestei ediții se poate
face numai cu consimțământul scris al editorului.

Selecția autorilor și a textelor

Macovei Florentina

LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU COPII

Lecturi școlare

Clasele I - IV

Lizuka Educativ

2013

CUPRINS

Clasa I	9
George Coșbuc	9
Povestea găștelor	9
Ion Creangă	11
Capra cu trei iezi	11
Punguța cu doi bani	20
Barbu Șt. Delavrancea	24
Bunicul	24
Bunica.....	27
Neghiniță	31
Mihai Eminescu	41
Somnoroase păsărele.....	41
Petre Ispirescu	42
Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte	42
Nicolae Labiș	51
Păcălici	51
Somn în aer liber	52
G. Dem. Teodorescu	55
Moș Ajunul	55
Colind de fetiță	56
 Clasa a II-a	57
Vasile Alecsandri	57
Peneș Curcanul.....	57
Concertul în luncă	64
George Cosbuc	66
Iarna pe uliță	66
Cântec.....	71

Lecturi școlare

Ion Creangă	72
Fata babei și fata moșneagului	72
Nicolae Labiș	78
Vara.....	78
Legenda lui Negru Vodă.....	79
Vasile Alecsandri	80
Legendele lui Dragoș-Vodă.....	80
Ioan Slavici	84
Spaima zeilor	84
Petre Ispirescu	92
Prâslea cel voinic și merele de aur	92
Voinicul cel cu cartea în mână născut	104
 Clasa a III-a	121
Vasile Alecsandri	121
Vasile Porojan.....	121
I.Al. Brătescu Voinești	130
Întuneric și lumină	130
Minune	135
George Coșbuc	140
Lordul John.....	140
Cetatea Neamțului	142
Ion Creangă	149
Povestea lui Harap-Alb	149
Barbu Ștefănescu Delavrancea	198
Domnul Vucea	198
Mihai Eminescu	215
Povestea Codrului	215
Nicolae Labiș	217
Păcălici și Chițibuș	217
Lucrare scrisă.....	220
Moș Ene.....	222

CLASA IV	225
Vasile Alecsandri	225
Tunetul	225
Paștele	226
Plugurile	226
Semănătorii	228
Rodica	228
Lunca din Mircești	229
Malul Siretului	231
Concertul în luncă	231
Grigore Alexandrescu	234
Toporul și pădurea	234
Căinele și câțelul	235
Dreptatea leului	237
Lupul moralist	239
Ion Al. Brătescu-Voinești	241
Puiul	241
Nicușor	246
Moartea lui Castor	251
Bietul Tric	256
Privighetoarea	258
Dimitrie Bolintineanu	260
Cea din urmă noapte a lui Mihai cel Mare	260
Preda Buzescu	261
Muma lui Ștefan cel Mare	262
Mircea cel Mare și solii	264
Daniel Sihastru	266
Fata de la Cozia	267
Mircea la bătaie	268
Cupa lui Ștefan	270
Întoarcerea lui Mihai	271
Monastirea Putna	272
Maria Putoianca	273

I.L. Caragiale	274
Vizită... ..	274
Di Goe	279
Bubico	284
George Coșbuc	290
Pașa Hassan	290
Ion Creanga	292
Amintiri din copilărie	292
Mihai Eminescu	356
Calin (file din poveste)	356
Scrisoarea III	365
Calistrat Hogas	374
Parintele Ghermănuță	374
Stefan Octavian Iosif	405
Doina	405
Cântec de leagăn	406
Cântec Sfânt	407
Bunica	408
Ioan Slavici	409
Păcală în satul lui	409
G.Dem. Teodorescu	424
Plugușorul	424
Plugușorul	425
Alexandru Vlahuță	442
România pitorească	442
 I. Al. Bratescu Voinești	446
Biografie	446
Alexandru Vlahuță	447
Biografie	447
Barbu Șt. Delavrancea	448
Biografie	448
Calistrat Hogaș	450

Biografie.....	450
Dimitrie Bolintineanu.....	451
Biografie.....	451
George Coșbuc.....	452
Biografie.....	452
G. Dem. Teodorescu.....	454
Biografie.....	454
Grigore Alexandrescu.....	455
Biografie.....	455
Ion Creangă.....	456
Biografie.....	456
I.L. Caragiale.....	457
Biografie.....	457
Ioan Slavici.....	459
Biografie.....	459
Mihai Eminescu.....	461
Biografie.....	461
Nicolae Labiș.....	462
Biografie.....	462
Petre Ispirescu.....	463
Biografie.....	463
Ștefan Octavian Iosif.....	465
Biografie.....	465
Vasile Alecsandri.....	466
Biografie.....	466
Dicționar de Termeni Literari.....	478

CLASA I

George Coșbuc

Povestea găștelor

Un găscan cu pene lucii
 Cum trecea pe pod prin sat
 Și-ntr-o mân-avea papucii,
 Nu știu cum i s-a ntâmplat
 Că papucii lui căzură,
 Ce păcat, o, ce păcat!
 Căci erau cu-alesătură,
 Fără leac de tivitură ☐
 Ce păcat!

Gâștele-azind. Zbiară:
 „Aoleu! Papucii mei!”
 Într-un suflet alergară
 Și-ntrebau mirate, ce-i?
 „Am rămas, plângea găscanul,
 Păgubaș de patru lei!
 Iată-mă desculț, sărmanul!
 Ce mă fac acum, golanul,
 Fără ei!”

„Haideți toți, și moși și babe
 Să-i cătăm pe râu acu!”
 Repede-notând din labe
 Cărdul tot pe râu trecu.

„I-ai găsit?” — „Eu, nu, surată,
Ce mă-trebi așa și tu?”

Toate apoi strigau deodată:

„Bată-i pacostea să-i bată!

Nici eu, nu!”

Vara-ntreagă tot umblară,

Dar papucii duși au fost!

Și-au să umble și la vară

Până ce le-or da de rost!

Iar găscanul merge, vine,

Face cruci și ține post,

„Nu-i găses! Sărac de mine,

Iar desculț e, vezi tu bine,

Lucru prost!”

Gâștele de-atunci, în cale,

Când văd apa undeva,

Căutând pornesc agale

Tot crezând că-i vor afla.

Vin și rațe să le ajute:

Mac-mac-mac și ga-ga-ga!

Mac-mac-mac! Haid' vino, du-te,

Zile-așa pe râu pierdute!

Ga-ga-ga!

Iar când gâștele stau gloată

Și prin dreptul lor te duci,

Sare tabăra lor roată

Și te-ntrebe: „Ce ne-aduci?

Ai găsit papucii? Spune!”

Tu la fug-atunci s-apuci!

Sî-sî-sî! Tot fac nebune

Și te mușcă, doar le-ai spune

De papuci!

Ion Creangă

Capra cu trei iezi

Era odată o capră care avea trei iezi. Iedul cel mare și cu cel mijlociu dau prin băț de obraznici ce erau; iară cel mic era harnic și cuminte. Vorba ceea: sunt cinci degete la o mână și nu seamănă toate unul cu altul.

Într-o zi, capra chemă iezii de pe afară și le zice:

— Dragii mamei copilași, eu mă duc în pădure ca să mai aduc ceva de-a mâncării. Dar voi încuiеți ușa după mine, ascultați unul de altul și să nu cumva să deschideți până ce nu-ți auzi glasul meu. Când oi veni eu, am să vă dau de știre, ca să mă cunoașteți, ș-am să vă spun așa:

Trei iezi cucuieți,

Ușa mamei descuieți,

Că mama v-aduce vouă:

Frunze-n buze,

Lapte-n țâțe,

Drob de sare

În spinare,

Mălăieș

În călcăieș,

Smoc de flori

Pe subsuori.

Auzit-ați ce-am spus eu?

— Da, mămucă, ziseră iezii.

— Pot să am nădejde în voi?

— Să n-ai nici o grijă, mămuca, apucară cu gura înainte cei mai mari. Noi suntem odată băieți, și ce-am vorbit odată, vorbit rămâne.

— Dacă-i așa, apoi veniți să vă săruțe mama! Dumnezeu să vă apere de cele rele, și mai rămâneți cu bine!

— Mergi sănătoasă, mămuca, zise cel mic, cu lacrimi în ochi, și Dumnezeu să-ți ajute ca să te întoarne cu bine, și să ne-aduci mâncare.

Apoi capra iese și se duce la treaba ei. Iar ieziî închid ușa după dânsa și trag zăvorul. Dar vorba veche: păreții au urechi și ferestrele ochi. Un dușman de lup – și-apoi știți care? – chiar cumătrul caprei, care de mult pândeă vreme cu prilej ca să pape ieziî, trăgea cu urechea la peretele din dosul casei, când vorbea capra cu dânsii.

„Bun! zise el în gândul său. Ia, acu mi-e timpul... De i-ar împinge păcatul să-mi deschidă ușa, halal să-mi fie! Știu că i-aș cârnosi și i-aș jumuli!”

Cum zice, și vine la ușă: și cum vine, și începe:

Trei iezi cucuieti,
Ușa mamei descuieti!
Că mama v-aduce vouă:
Frunze-n buze,
Lapte-n țâțe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieș
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.

— Hai! deschideți cu fuga, dragii mamei, cu fuga!

— Ia! băieți, zise cel mai mare, săriți și deschideți ușa, că vine mama cu de mâncare.

— Sărăcuțul de mine! zise cel mic. Să nu cumva să faceți pozna să

deschideți, că-i vai de noi! Asta nu-i mămuca. Eu o cunosc de pe glas; glasul ei nu-i așa de gros și răgușit, ci-i mai subțire și mai frumos!

Auzind acestea, lupul se duse la un fierar și puse să-i ascuțe limba și dinții pentru a-și subția glasul, și-apoi, întorcându-se începu iar:

Trei iezi cucuieti,
Mamei ușa descuieti...

— Ei, vedeți, zise iarăși cel mare; dacă mă potrivesc eu vouă? „Nu-i mămuca, nu-i mămuca”. D-apoi cine-i, dacă nu-i ea?! Că doar și eu am urechi! Mă duc să-i deschid.

— Bădică! bădică! zise iarăși cel mic. Ascultați-mă și pe mine! Poate mai de-apoi a veni cineva și-a zice:

Deschideți ușa,
Că vine mătușă!

și-atunci voi trebuie numaidecât să deschideți? D-apoi nu știți că mătușă-i moartă de când lupii albi s-au făcut oale și ulcioare, sărmăna?

— Apoi, dă! nu spun eu bine? zise cel mare. Ia, de-atunci e rău în lume, de când a ajuns coada să fie cap... Dacă te-i potrivi tu aistora, îi ține mult și bine pe mămuca afară. Eu unul mă duc să deschid...

Atunci mezinul se vâri iute în horn și, sprijinit cu picioarele de prichiciu și cu nasul de funingine, tace ca peștele și tremură ca varga de frică. Dar, frica-i din rai, sărmăna! Asemene cel mijlociu, țuști! iute sub un chersin: se-nghemuiește acolo cum poate, tace ca pământul, și-i tremură carnea pe dânsul de frică: fuga-i rușinoasă, da-i sănătoasă!... Însă cel mare se dă după ușă, și – să tragă, să nu tragă? – în sfârșit, trage zăvorul... Când iaca!... ce să vadă? Și-apoi mai are când vede?... căci lupului îi scăpărau ochii și-i sfârâia gâtul de flămând ce era. Și, nici una, nici două, haț! pe ied de gât, îi ratează capul pe loc și-l mănâncă așa de iute și cu așa poftă, de-ți părea că nici pe o măsea n-are ce pune. Apoi se linge frumușel pe bot și începe a se învârti prin casă

cu neastâmpăr, zicând:

— Nu știi, părerea m-a amăgit, ori am auzit mai multe glasuri? Dar ce Dumnezeu? Parc-au intrat în pământ... Unde să fie, unde să fie?

Se ițește el pe colo, se ițește pe dincolo, dar pace bună! Iezii nu-s nicăieri!

— Mă!... că mare-i minune-i și asta... dar nici acasă n-am de coasă... ia să mai odihnesc oleacă ieste bătrânețe.

Apoi se îndoaie de șele cam cu greu, și se pune pe chersin. Și când s-a pus pe chersin, nu știi cum s-a făcut, că, ori chersinul a crăpat, ori cumătrul a strănutat... Atunci iedul de sub chersin, să nu tacă? – îl păștea păcatul, și-l mânca spinarea, sărăcuțul:

— Să-ți fie de bine, nănașule!

— A!... ghidi! ghidi! ghiduș ce ești! Aici mi-ai fost? Ia vină-ncoace la nănașelul, să te pupe el!

Apoi ridică chersinul binișor, înșfacă iedul de urechi și-l flocăiește și-l jumulește și pe acela de-i merg peticile!... Vorba ceea: toată pasărea pe limba ei piere.

Pe urmă se mai învârte cât se mai învârte prin casă, doar a mai găsi ceva, dar nu găsește nimic, căci iedul cel cuminte tăcea molcum în horn, cum tace peștele în borș la foc. Dacă vede lupul și vede că nu mai găsește nimic, își pune în gând una: așază cele două capete cu dinții rânjiți în ferești, de ți se părea că râd; pe urmă unge toți pereții cu sânge, ca să facă și mai mult în ciuda caprei, ș-apoi iese și-și caută de drum.

Cum a ieșit dușmanul din casă, iedul cel mic se dă iute jos din horn și încuie ușa bine. Apoi începe a se scărmana de cap și a plânge cu amar după frățiorii săi:

— Drăguții mei frățiori! De nu s-ar fi înduplecat, lupul nu i-ar fi mâncat! Și biata mamă nu știe de astă mare urgie ce-a venit pe capul ei! Și bocește el, și bocește, până îl apucă leșinul. Dar ce era să le facă? Vina nu era a lui și ce au căutat, pe nas le-a dat.

Când jelea el așa, iaca și capra venea cât putea, încărcată cu de-a mâncării și gâfâind.

Și cum venea, cât de colo vede cele două capete, cu dinții rânjiți 'n în ferești.

— Dragii mămuței, dragi cum așteaptă ei cu bucurie și-mi râd înainte când mă văd!

Băieții mamei, băieți,
Frumușei și cucuieți!...

Bucuria caprei nu era proastă. Dar când s-apropie bine, ce să vadă? Un fior rece ca gheața îi trece prin vine, picioarele i se taie, un tremur o cuprinde în tot trupul, și ochii i se păinjinesc. Și ce era, nu era a bine!... Ea însă tot merge pân' la ușă, cum poate, crezând că părerea o înșală... Și cum ajunge, și începe:

Trei iezi cucuieți,
Ușa mamei descuieți!
Că mama v-aduce vouă:
Frunze-n buze,
Lapte-n țâțe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieș
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.

Atunci iedul mezin – care acum era și cel dintâi și cel de pe urmă – sare iute și-i deschide ușa. Apoi s-aruncă în brațele mamei și cu lacrimi de sânge începe a-i spune:

— Mămucă, mămucă, uite ce am pățit noi. Mare foc și potop au căzut pe capul nostru!

Capra atunci, holbând ochii lung prin casă, o cuprinde spaima